

Werkplannen 2022

Het jaarplan en begroting 2022 is nader uitgewerkt in concrete werkplannen voor de regionale portefeuilles en het regiobureau:

Duurzame Leefomgeving	blz. 2
Economie	blz. 14
Ruimte, Mobiliteit en Wonen	blz. 30
Samenwerking, Communicatie en Bedrijfsvoering	blz. 36

In de werkplannen voor 2022 hebben we ten opzichte van voorgaande jaren een aantal verbeteringen doorgevoerd. Deze verbeterlagen leiden tot een slagvaardigere organisatie voor een slagvaardigere regio.

Meer gedetailleerd

Op verzoek van de raden zijn de werkplannen voor Duurzame Leefomgeving, Economie en Ruimte, Mobiliteit & Wonen meer gedetailleerd uitgewerkt en beter afgestemd op de jaarplannen.

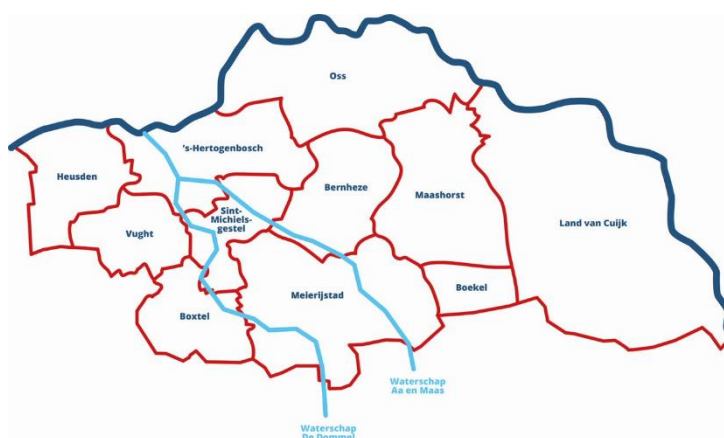
Zienswijzen

Vanaf dit jaar hebben wij de zienswijzen op het jaarplan en begroting 2022 direct verwerkt in de werkplannen. Deze zienswijzen en de reacties daarop zijn opgenomen als bijlage bij ieder werkplan.

Nieuw: werkplan regiobureau

Het regiobureau heeft een aantal taken op het gebied van samenwerking, communicatie en organisatie/bedrijfsvoering. Een aantal opgaven op deze vlakken zijn benoemd in het jaarplan 2022.

De deelnemende gemeenten en waterschappen per 01-01-2022

Per 01-01-2022 bestaat RNOB uit 11 gemeenten en 2 waterschappen met Land van Cuijk en Maashorst als 2 nieuwe gemeenten.

Werkplan Duurzame leefomgeving 2022

1. Ambitie

De ambitie voor de portefeuille *Duurzame leefomgeving* is vastgelegd in het jaarplan 2022. De portefeuille Duurzame leefomgeving omvat het programma *Vitale leefomgeving*. U kunt het jaarplan [hier](#) inzien. De beschrijving van de programma's kunt u vinden op [bladzijde 12](#) (Duurzaam bereikbaar) en [bladzijde 21](#) (Behoud van Talent).

De portefeuille Duurzame leefomgeving bevat de volgende deelprogramma's:

1. Klimaatadaptatie
2. Natuur en Landschap
3. Energietransitie
4. Transitie landbouw

2. Capaciteit en jaarplanning

Het PoHo Duurzame leefomgeving wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris en drie programmaregisseurs. Het gaat om de volgende begrote uren op jaarbasis:

Programmeregie Klimaatadaptatie	Anita de Smit (Oss)	: 12 u / pw	
Programmeregie Natuur en Landschap	Maartje van Lieshout (inhuur) / Laurens Wols (Vught)	: 12 u / pw	
Programmeregie Transitie landbouw	Sander Groenen (inhuur)	: 16 u / pw	
Secretariaat Transitie Landbouw	Mechie Beurskens (Land van Cuijk i.o.) Angelique Hermens (per 01-01-2022)	: 4 u / pw	
Secretariaat PoHo Duurzame leefomgeving	Freek Reffeltrath (Bernheze)	: 4 u / pw	

2

Overleg	Frequentie	Overlegvorm
PoHo Duurzame leefomgeving (DuLo)	4x per jaar	Besluitvorming en afstemming. 31 maart, 7 juli, 13 oktober en 1 december 2022
Kopgroep Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap (KNL)	4x per jaar	Voorbereiden en afstemmen. Vier weken voorafgaand aan PoHo DuLo: 16 februari, 25 mei, 8 september, 20 oktober 2022.
Kopgroep Transitie Landbouw	-	Volgt in 2022.

Actielijnen uit het jaarplan 2022

3.1. Klimaatadaptatie

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	<p>We richten ons vooral op concrete projecten in de bebouwde en onbebouwde omgeving. Daarin zetten we in op projecten gericht op specifieke doelgroepen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Klimaatbewustzijn 2. Regionale Risicodialogen 3. Klimaatrobuuste Beekdallandschappen en sponswerking bodem 4. Klimaatadaptieve bedrijventerreinen 5. Groene gezondheid 	Een klimaatrobuuste woon-, leef- en werkomgeving in Noordoost Brabant	Via (vervolg)dialogen, onderzoeken, kennisdeling en pilots komen tot handelingsperspectief, communicatiemiddelen, instrumenten en strategieën die bijdragen aan het klimaatrobuust maken van onze regio (Project groene gezondheid in 2022 'on hold' totdat dit project een projectleider heeft).	<p>Projecten:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. F.Leerdam en T. van de Ven 2. G. Berkers en M. van der Geld 3. M. van Santvoort/ M.van der Kruis en J. van den Boogaart 4. R. Wouters en H. van Rooijen 5. n.t.b.
2	<p>Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Regionale Energietransitie, Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en programma Landbouwtransitie van de Regio.</p>	Klimaatadaptatie koppelen aan andere programma's om ruimtelijke opgaven in breder perspectief te zien, afwegingen te kunnen maken en handelingsperspectief te kunnen bieden.	<p>Samenwerking met programma Economie en Regionale Energietransitie in het project verduurzaming bedrijventerreinen van het programma Economie. In het project klimaatrobuuste beekdallandschappen/sponswerking van de bodem zetten we in op verbinding met programma Landbouwtransitie. Daarnaast zoeken we bij de verdere uitwerking van de risicodialogen ook verbinding met de programma's Regionale Energietransitie, Natuur en Landschap en Puzzelen met Ruimte.</p>	<p>Bestuurlijke trekker: H. van Rooijen</p> <p>Ambtelijke trekker: A. de Smit</p>
3	<p>RNOB vervult het overkoepelende programmamanagement. De watersamenwerkingen financieren de projecten.</p>	Programma Klimaatadaptatie regisseren en projecten hierin realiseren met input en draagvlak vanuit de regio.	<ul style="list-style-type: none"> • Projectenvoortgang monitoren en verantwoorden; • Kennisuitwisseling en samenwerking tussen partners en projectleiders bevorderen; 	<p>Bestuurlijke trekker: H. van Rooijen</p> <p>Ambtelijke trekker: A. de Smit</p>

			<ul style="list-style-type: none"> • Voorbereiden bestuurlijke overleggen. • Afstemmen en koppeling met andere projecten en programma's. 	
4	Doelgroepgerichte aanpak is een belangrijk aandachtspunt.	Bewustzijn en urgentie ten aanzien van klimaatadaptatie vergroten en handelingsperspectief bieden aan doelgroepen.	Handelingsperspectief/instrumenten ontwikkelen, kennis delen (o.a. Klimaatwarenhuis) en toepassen in o.a. pilots.	Bestuurlijke trekker: H. van Rooijen Ambtelijke trekker: A. de Smit
5	We blijven zoeken naar verbindingen met andere sectoren (economie, natuur, transitie landbouw et cetera).	Klimaatadaptatie verankeren in beleid en handelen door samenwerking in en verbinding met andere programma's.	In beeld brengen van de ruimteclaims op regionaal niveau vanuit de opgaven in de programma's RES, Klimaatadaptatie, Mobiliteit, Wonen, Puzzelen met Ruimte, Landbouwtransitie, Natuur en Landschap. Hiermee brengen we de samenhang in opgaven en de koppelkansen in beeld.	Bestuurlijke trekker: H. van Rooijen Ambtelijke trekker: A. de Smit

3.2. Natuur en Landschap

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Een impuls geven aan de uitvoering van het natuurnetwerk in de regio door een actualisering van de aanpak via natuurnetwerken uit 2016, nieuwe fondsenwerving, meer aandacht voor de verbindingen en slimme koppelingen met andere ruimtevragers zoals energie en water en ruimtebieders zoals de landbouw (sanering).	De realisatie van het natuurnetwerk in de regio een stap verder brengen.	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie stand van zaken natuurnetwerkgebieden in de regio; • Opzetten ambtelijke werkgroep Natuur en Landschap; • Natuurnetwerk-opgaven en betrokken partijen verbinden met andere opgave in gebiedsgerichte aanpakken; • Verkenning van fondsen zoals GOB en trees4all voor financiering. 	Bestuurlijk: J. van den Boogaart Ambtelijk: M. van Lieshout/ L. Wols Kopgroep Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap (KNL) is bestuurlijk verantwoordelijk
2	Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Regionale Energietransitie, Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en programma's Transitie Landbouw en Klimaatadaptatie.	Regionale opgaven voor natuur en landschap zijn in beeld en verankerd in andere opgaven en processen door een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten.	Samen met collega's klimaatadaptatie, energietransitie en transitie landbouw, in beeld brengen van de ruimteclaims op regionaal niveau vanuit de opgaven in de programma's RES, Klimaatadaptatie, Mobiliteit, Wonen, Puzzelen met Ruimte, Landbouwtransitie en Natuur en Landschap. Hiermee brengen we de samenhang in opgaven en de koppelkansen in beeld.	Bestuurlijk: J. van den Boogaart Ambtelijk: M. van Lieshout/ L. Wols Kopgroep Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap (KNL) is bestuurlijk verantwoordelijk
3	In 2022 wordt het werkplan voor het deelprogramma Natuur en Landschap verder ontwikkeld.	Een gezamenlijk ontwikkeld, gedragen en concreet werkplan Natuur en Landschap voor de regio Noordoost-Brabant. Een geactualiseerde versie van de ambitiekaart uit 2016.	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten ambtelijke werkgroep; en daarmee gezamenlijk • Ontwikkelen werkplan Natuur en Landschap. • Actualiseren van de ambitiekaart uit 2016. 	Bestuurlijk: J. van den Boogaart Ambtelijk: M. van Lieshout/ L. Wols Kopgroep Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap (KNL) is bestuurlijk verantwoordelijk

3.3. Energietransitie

Actielijnen uit het jaarplan	Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1 We bieden een platform voor de bestuurders voor nadere afstemming voor het opstellen van een Regionale Energie Strategie (RES). De verantwoordelijkheid hiervoor is belegd bij de Stuurgroep RES, waar gemeenten, provincie en energiemaatschappijen zijn vertegenwoordigd.	Doelstelling komt overeen met de actielijn.	Zie actielijn.	Stuurgroep RES
2 Het koppelen van de aanpak Regionale Energie Strategie (RES) en Klimaatadaptatie. Hier liggen niet alleen koppelkansen, maar ook een opgave om ruimteclaims op regionaal niveau met elkaar af te wegen.	Doelstelling komt overeen met de actielijn.	Zie actielijn.	Stuurgroep RES
3 Verder zetten we in op een goede koppeling met aanpalende programma's en projecten, met name Project Puzzelen met Ruimte van de Regiodeal en het programma Transitie Landbouw.	Doelstelling komt overeen met de actielijn.	Zie actielijn.	Stuurgroep RES

3.4. Transitie Landbouw

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	In 2022 wordt het werkplan (op basis van het Koers-traject) voor het deelprogramma Transitie Landbouw verder ontwikkeld.	Een gezamenlijk ontwikkeld, gedragen en concreet meerjarig strategisch werkplan Transitie Landbouw voor de regio Noordoost-Brabant.	<ul style="list-style-type: none"> Opzetten ambtelijke Kopgroep Transitie Landbouw; en daarmee gezamenlijk Ontwikkelen werkplan Transitie Landbouw; Begroting uitwerken nadat de koers door de Kopgroep is vastgesteld. 	Bestuurlijke trekker: W. Bollen Ambtelijke trekker: S. Groenen
2	Als onderdeel van de transitie van de landbouw schetsen we niet alleen een nieuw perspectief voor de 'blijvers', maar werken we ook aan de ingrijpende maatschappelijke en fysieke gevolgen van die transitie voor de regio en lokale gemeenschappen.	Integrale gebiedsgerichte aanpak, waarbij de complexe opgaven worden gebundeld en ondersteund met expertise uit de regio een langere termijn oplossing wordt gerealiseerd.	Actieve bijdrage in GGA (gebiedsgerichte aanpak).	Bestuurlijke trekker: n.t.b. Ambtelijke trekker: S. Groenen
3	We stimuleren en faciliteren nieuwe innovaties binnen de landbouw die enerzijds bijdragen aan een toekomstbestendige voedselproductie maar anderzijds ook aan een goed woon-, werk- en leefklimaat in het buitengebied. Hiermee dragen we bij aan de invulling van het schone lucht akkoord (SLA). Daarnaast verbinden we het ruimtelijk spoor (o.a. stoppende agrariërs, herontwikkeling van vrijgekomen stallen) met het innovatiespoor in de vorm van vernieuwing en verduurzaming van productiemethoden en echt nieuwe systeemsprongen zoals in AgroProeftuin de Peel. Dit zijn beide	Prioriteren van de ambitie voor toekomstbestendige voedselproductie; Verbindingen ontwikkelen tussen Regio Deal projecten en het Transitie Landbouw. Verbeteren van de luchtkwaliteit en daarmee bijdragen aan de ambitie van het Schone Lucht Akkoord om gezondheidswinst te realiseren in 2030.	<ul style="list-style-type: none"> Koers-traject inzetten waarbij er in Q1 van 2022 het Koersdocument wordt opgeleverd; De strategische richting bepalen en delen a.d.h.v. het koersdocument; Het werkplan 2023 zal uitgewerkt worden op de strategische keuzes op toekomstbestendige voedselproductie in de regio; Deelname aan de Stuurgroep AgroProeftuin de Peel zorgen we ervoor dat we meesturen op de wijze waarop vanuit AgroProeftuin de Peel invulling wordt gegeven aan 'kringlooplandbouw in uitvoering' en de bijdrage hiervan aan het bereiken van onze ambities. 	AgroProeftuin de Peel Bestuurlijke trekker: B. Brands Ambtelijke trekker: S. Groenen

	Regio Deal-projecten.		<ul style="list-style-type: none"> Eerste wetenschappelijke resultaten bekend van de deelname in het TKI-project 'Wetenschappelijke bodemvorming onder de Voedselbosbouw'. 	
4	We stimuleren ook nieuwe initiatieven op het snijvlak van landbouwtransitie, klimaatadaptatie en energietransitie. Voorbeeld is het Regio Deal project 'Direct energie uit mest,' en als onderdeel van de transitie van de landbouw vinden we in afstemming met de andere Brabantse regio's en de Provincie gedragen locaties voor mestbewerking.	Na de meer technische exercitie voor de plan MER Mestbewerkingslocaties in 2020 zien we dat het afgelopen jaar de provincie dit heeft opgenomen in het beleidskader Landbouw en Voedsel. In 2022 geven wij hier vervolg aan.	<ul style="list-style-type: none"> Medio 2022 wordt de uitvoeringsagenda Mest van de Provincie NB gedeeld; De regio neemt deel in de klankbordgroep van de uitvoeringsagenda Mest. 	Bestuurlijke trekker: W. Bollen Ambtelijke trekker: P. Broekmans
5	We zijn partner en geven mede vorm aan de gebiedssamenwerking Peel in Brabant en Limburg (tevens aangemerkt als zogeheten 'NOVI gebied'). Binnen de samenwerking worden grote opgaven als de transitie van de landbouw, energietransitie, klimaatopgaven en stikstofcrisis in samenhang aangepakt. Het doel is het verbinden van de vele initiatieven en opgaven in de Peel ('schakelkast') om regelruimte te creëren voor nieuwe initiatieven en ruimtelijke en economische dragers. In de Peel komen veel regionale uitdagingen samen. Met het Rijk, de provincies Noord-Brabant en Limburg, gemeenten, waterschappen en andere regio's werken we samen met de mensen die er wonen, werken en recreëren aan een gebiedsopgave waarbij we samen als één overheid optreden.	De samenwerking binnen het NOVI-gebied de Peel versterken; niet enkel vanuit nieuw geïnitieerde initiatieven, maar vanuit de het verbinden en versterken van de 160 initiatieven die nu al actief zijn in het gebied.	<ul style="list-style-type: none"> De regio zorgt voor de verbinding tussen deze samenwerking en de vele initiatieven en opgaven die in de regio al lopen; Bestuurlijke betrokkenheid uit de regio vanuit Waterschap Aa en Maas; Deelname in het Regieteam; Met name inzetten op de werktafel Vitale en Volhoudbare Landbouw en de werktafel Landbouw en Voedsel; Via netwerk, lobby en door onze actiebereidheid (proactief, actiebereidheid) te tonen (middels deelname aan NOVI, Actief op beleidskader landbouw en Voedsel, maar ook de uitvoeringsagenda van Kringloop Landbouw van LNV, etc.) geven wij het signaal af als regio klaar te zijn voor ontwikkelingen die ons als regio helpen om onze ambitie op transitie Landbouw te gaan realiseren en daarmee ook 	Bestuurlijke trekker: M. Jacobs Ambtelijke trekker: S. Groenen

			kennis en middelen naar onze regio willen halen.	
	Op allerlei niveaus wordt gewerkt aan het opstellen van "landbouwvisies". Dit gebeurt op gemeentelijke en provinciale schaal, maar bijv. ook op nationale en Europese schaal. Vanuit het programma Transitie Landbouw hebben we niet de ambitie om een eigen regionale landbouwvisie op te stellen.	Nadrukkelijk samenwerken aan landbouwvisies, zoals het beleidskader Landbouw en Voedsel van de Provincie Noord-Brabant.	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis en ervaringen delen en vanuit de ambitie een ontwikkel- en/of afwegingskader te creëren waarmee anderen hun eigen landbouwvisie kunnen vormgeven; • Kansen benutten via samenwerking met de andere programma's binnen de regio en de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA). 	Bestuurlijke trekker: n.t.b. Ambtelijke trekker: S. Groenen
6	We bevorderen kennisdeling en -verwerving op regionale schaal. Voor veel van de complexe opgaven waarmee we in de Transitie Landbouw te maken krijgen is specialistische kennis noodzakelijk. Dit is voor individuele gemeenten lastig te realiseren. Door hierin samen op te trekken kunnen we meer bereiken. Maar het gaat uiteindelijk ook om het vinden van (creatieve) oplossingen die we met elkaar kunnen en moeten delen.	Kennis en expertise delen.	n.t.b.	Bestuurlijke trekker: n.t.b. Ambtelijke trekker: S. Groenen

Samenstelling huidige bestuurlijke kopgroepen¹

4.1. Kopgroep Klimaatadaptatie, Natuur en Landschap

Voorzitter	Harry van Rooijen	Gemeente Meierijstad
Secretaris	Dirk van Helvoirt	Waterschap Aa en Maas
Deelnemers	Peter Ketelaars	Waterschap Aa en Maas
	Mado Ruys	Waterschap De Dommel
	Bouke de Bruin	Gemeente Boxmeer
	Toine van de Ven	Gemeente Vught
	Johan van der Schoot	Gemeente Oss
	Mike van der Geld	Gemeente 's-Hertogenbosch
	Jeu Verstraaten	Gemeente Boxmeer
	Jos van den Boogaart	Gemeente Mill en Sint Hubert

4.2. Kopgroep Transitie Landbouw²

Kopgroep wordt in 2022 gevormd.

¹ Nieuwe benoemingen kopgroepen volgt na de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022). Voor het optimaal functioneren van dit portefeuillehoudersoverleg zal er ook een vicevoorzitter benoemd worden.

5. Jaarbegroting 2022

Kosten 2022	
Programma strategie Duurzame leefomgeving	€ 75.000,-
Programma Klimaatadaptatie	€ 20.000,-
Programma Natuur en Landschap	€ 20.000,-
Programma Transitie Landbouw	€ 75.000,-
▪ AgroProeftuin de Peel	€ 480.073,-
Totaal	670.073
Dekking 2022	
Regiorekening	
Totaal	670.073

Bijlage 1

Aandachtspunten uit de zienswijzen op jaarplan en begroting 2022

Aandachtspunten uit de zienswijzen op portefeuille Duurzame Leefomgeving	Aandachtspunten kunnen verwerken? Zo ja, op welke manier?
<p>Bij de uitvoering van het jaarplan nadrukkelijk aandacht te schenken aan het herstel na de coronacrisis (veel extra aandacht gegenereerd voor volksgezondheid en luchtkwaliteit (o.a. i.r.t. intensieve veehouderij); benoemen in de werkplannen. <i>(div. gemeenten)</i></p>	<p>In de regio is extra aandacht voor gezondheid door middel van de inzet in het Schone Lucht Akkoord. Voor de uitvoering hiervan zijn de individuele gemeentes aan zet. RNOB biedt hen het platform voor samenwerking en synergie.</p>
<p>In het jaarplan is veel aandacht voor de transitie van de landbouw, natuurontwikkeling en het behoud van een goed voorzieningenniveau. Daarnaast geeft u aan bij 'Een sterk verhaal' het potentieel van de regio in (inter)nationaal verband beter uit te willen dragen. Recreatie en toerisme zijn ondersteunend bij al deze opgaven. Daarom willen we u verzoeken in het jaarplan meer aandacht te besteden aan het recreatief potentieel van de regio. Door recreatie en toerisme nadrukkelijker te verweven met andere opgaven kunnen koppelkansen beter benut worden. Daarbij valt te denken aan realisatie van Natuur Netwerk Brabant, aanvullende verdienmodellen voor agrariërs die de stap zetten richting kringlooplandbouw, bekendheid geven aan Geopark Peelhorst en Maasvallei en bijdragen aan het herstel van de bodemkwaliteit. <i>(gem. Landerd en Uden)</i></p>	<p>Dit zal worden meegenomen in de verder uitwerking van het jaarplan van de kopgroep Natuur.</p>
<p>Verheugd dat de opgave energietransitie prominent in het jaarplan meegenomen is. We merken hierbij op dat op sommige punten, bijvoorbeeld innovatie/experimenteerruimte, de koppeling met de opgave van de energiestrategie nadrukkelijk gezocht moet worden. De opgave in de</p>	<p>Hiervoor zal aandacht worden gevraagd binnen de stuurgroep RES, daar is ook speciale aandacht voor de koppelkansen die zich voordoen tijdens de energietransitie. Desalniettemin vragen we ook de andere portefeuillehoudersoverleggen om</p>

<p>energietransitie is voor 2030 en 2050 vastgelegd en zal enorme impact op onze regio, de ruimtelijke inrichting en leefbaarheid, hebben. We dienen als regio goed te overwegen hoe de opgaven samen kunnen komen en welke opgave leidend en welke volgend is. (gem. Vught)</p>	<p>scherp te blijven op de koppelkansen die zij zien in combinatie met de RES.</p>
<p>Goed om te zien dat er veel aandacht is voor stoppende agrariërs, de herontwikkeling van vrijgekomen agrarische bebouwing en een regionale inzet waar het gaat om complexe opgaven in het kader van de transitie van de landbouw. Sinds de toevoeging van het grondgebied van Helvoirt aan onze gemeente per 1 januari 2021 zijn dit thema's waar onze gemeente ook sterk mee te maken gaat krijgen en waaromtrent we beleid zullen gaan ontwikkelen. Regio-brede aandacht voor deze thema's is wat ons betreft dus ook zeer welkom. (gem. Vught)</p>	<p>Dit wordt meegenomen bij de uitwerking van het jaarplan van de kopgroep Transitie Landbouw. Deze kopgroep heeft al vanaf het begin aandacht voor het regiobrede draagvlak van deze transitie en ziet de geïntensiveerde aandacht van de gemeente Vught tegemoet.</p>
<p>Wij zijn voornemens om de bestaande restopgaves van droge ecologische verbindingzones binnen het natuurnetwerk te realiseren. Echter omdat in veel gevallen grond van derden moet worden verworven zal dit naar waarschijnlijkheid meer tijd vergen en meerkosten met zich meebrengen dan vooraf begroot. Graag blijven we op dit thema nauw optrekken met RNOB. (gem. Vught)</p>	<p>Dit zal worden meegenomen in de aanpak Puzzelen met Ruimte. Deze aanpak draait precies om het soort casussen die de gemeente Vught hier aanhaalt.</p>

Werkplan Economie 2022

1. Ambitie

De ambitie voor de portefeuille *Economie* is vastgelegd in het jaarplan 2022. De portefeuille Economie omvat het volgende programma *Aantrekkelijk vestigen* en een gedeelte van het deelprogramma *Blijfklimaat*. U kunt het jaarplan [hier](#) inzien. De beschrijving van de programma's kunt u vinden op [bladzijde 17](#) (Aantrekkelijk vestigen) en [bladzijde 21](#) (Blijfklimaat).

De portefeuille Economie bevat de volgende deelprogramma's:

1. Vestigingslocaties
2. Innovaties en bedrijvigheid
3. Experimenteerruimte
4. Blijfklimaat

2. Capaciteit en jaarplanning

De PoHo Economie wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris en een programmaregisseur. Het PoHo-overstijgende programma Voeding en Gezondheid heeft een eigen programmamanager. Het gaat om de volgende begrote uren op jaarbasis:

Programmaregie Economie	Nursabah Zivali (Oss)	: 16 u / wk	14
Secretariaat PoHo Economie	Piet Jan den Dikken ('s-Hertogenbosch)	: 4 u / wk	
Programmamanagement	Rob Verpoort (Meerijstad)	: 16 u / wk	
Voedsel & Gezondheid			

Overleg	Frequentie	Overlegvorm
PoHo Economie	4x per jaar	Besluitvorming en afstemming. 31 maart, 7 juli, 13 oktober en 1 december 2022
Bestuurlijke kopgroepen	4x per jaar	Besluitvorming op deelterreinen. Vorbereiding besluiten PoHo Economie. Overleg: vijf weken voorafgaand aan elk PoHo.
Voorzitters-overleg bestuurlijke kopgroepen	2x per jaar	Prioritering bestuurlijke agenda per half jaar. Kopgroep-overstijgende afwegingen maken. Strategie richting provincie (o.a. Economische Visie Brabant).
Themabijeenkomsten	2x per jaar	Verdieping van één onderwerp. Ruimte voor brainstorm, open discussie. Gesprek met / bezoek aan gasten / ondernemers.

Actielijnen uit het jaarplan 2022

3.1. Vestigingslocaties

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Kopgroep/ werkgroep	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	<p>Het verduurzamen van bedrijventerreinen in de regio, om een bijdrage te leveren aan de regionale energietransitie. Via de regio worden afspraken gemaakt over duurzaamheidseisen voor nieuwe vestigers op bedrijventerreinen en voor collectieve duurzaamheidsacties op de bestaande bedrijventerreinen. Het verduurzamen en circulair maken van onze bedrijventerreinen. Met het bedrijventerrein Heesch West als belangrijk voorbeeld en het Regio Deal-project Green Tech Park Brabant.</p>	<p>Het verduurzamen van bedrijventerreinen in de regio, om een bijdrage te leveren aan de regionale energietransitie.</p>	<p>Ambitieniveau vaststellen voor alle RNOB gemeenten m.b.t. verduurzaming bedrijventerreinen. Indien waardevol en gewenst met handelingsperspectief voor gemeenten.</p>	<p>Kopgroep: Werklocaties</p> <p>Werkgroep: Bedrijventerreinen</p>	<p>Bestuurlijke trekker: G. van Heeswijk</p> <p>Ambtelijke trekker: n.t.b.</p>
2	<p>Een evaluatie van de regionale detailhandelsvisie. Dit moet ons helpen om ook op dat terrein de planvoorraad op orde te hebben.</p>	<p>Een geactualiseerd detailhandelsvisie, met nieuwe ontwikkelingen en trends, met inachtneming van duurzaamheid/ energiebesparing en klimaatadaptatie.</p> <p>Het behouden en verbeteren van de leefbaarheid van de regio. Belangrijke transformatieopgaven in de centra van middelgrote en grote gemeenten dragen daar aan bij.</p>	<ol style="list-style-type: none"> Afronding Leergang Detailhandel Actualisatie van de huidige regionale detailhandelsvisie, waarin output van de Leergang wordt meegenomen. <p>De actualisatie van de regionale detailhandelsvisie wordt gekoppeld aan het Regio Deal project Transformatie binnensteden.</p>	<p>Kopgroep: Werklocaties</p> <p>Werkgroep: Detailhandel</p> <p>Regiodeal project</p>	<p>Bestuurlijke trekker: A. Henisch F. van Lankvelt</p> <p>Ambtelijk n.t.b.</p>

3.2. Innovaties en bedrijvigheid

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Kopgroep/ werkgroep	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Het verder optimaliseren van de samenwerking bij verzoeken om ruimte op bedrijventerreinen via het 1-loket. Vraaggerichte ontwikkeling staat centraal.	Een herkenbare regio voor ruimtevragers, stemmen ruimte vragende bedrijven regionaal af, houden de regionale website van bedrijfskavels actueel en bundelen de krachten in regionale acquisitie. Daar waar geen passende bedrijfskavels meer beschikbaar zijn, werken we aan aanvulling van het aanbod.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zoekgebieden bedrijventerreinen per gemeenten samenbrengen in 2022. 2. Evaluatie van de huidige regionale afspraken voor vraaggericht ontwikkelen. <p>Nieuwe initiatieven blijven onderdeel uitmaken van regionale afstemming en up-to-date houden van de website https://www.bedrijfskavelsnoordoostbrabant.nl/</p>	<p>Kopgroep: Werklocaties</p> <p>Werkgroep: Bedrijventerreinen</p> <p>Werkgroep: 1-loket</p>	n.v.t.
2	We zetten ons in voor de verdere groei van de regionale agrifood-economie.	Goede aansluiting en versterking van programma's binnen RNOB en AFC.	<p>Dit doen we door:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regelmatige bestuurlijke afstemming met Stichting Agrifood Capital, onze regionale triple helix-organisatie voor dit doel; 2. De uitvoering van de 9 economische projecten in de Regiodeal Noordoost Brabant te bewaken en te verbinden aan het regionaal MKB en het onderwijs; 3. Deel te nemen in FoodNL, het samenwerkingsverband tussen 3 voedselregio's in Midden- en Zuid-Nederland. Via dit collectief nemen we initiatieven voor het verkrijgen van EU-subsidies; 4. Het stimuleren van innovaties samen met AgriFood Capital en MKB in haalbare businesscases zoals in AgroProeftuin de Peel. Het 	Kopgroep: Innovatie & Agrifood	Voorzitter kopgroep: M. Jilissen

			provinciale beleidskader Landbouw en Voedsel gebruiken wij om te komen tot concrete koppelkansen in die innovaties.		
3	Het MKB is van groot belang voor onze regio en we willen aantrekkelijke voorwaarden kunnen bieden.	Het stimuleren van een hoogwaardig innovatieklimaat voor MKB-ers (door het bieden van financiële ondersteuning).	<p>Als onderdeel van AgroProeftuin de Peel voert RNOB de <u>Bijdrageregeling</u> Kringlooplandbouw Noordoost Brabant uit (Regio Deal en IBP ZoZ). In 2022 verwachten we 45 projecten te ondersteunen met een <u>bijdrage</u> uit deze regeling.</p> <p>Als onderdeel van AgroProeftuin de Peel voert RNOB de <u>Subsidieregeling</u> Kringlooplandbouw Noordoost Brabant uit (Regio Deal en IBP ZoZ). In 2022 verwachten we 8 - 10 projecten te ondersteunen met een <u>subsidie</u> uit deze regeling.</p> <p>In samenwerking met de provincie Noord-Brabant voeren we de <u>Impulsregeling</u> uit voor Noordoost-Brabant. In 2022 verwachten we 6 - 8 projecten te ondersteunen met een subsidie uit deze regeling.</p> <p>Als co-financiëring voor bovenstaande drie regelingen is € 175.000,- gereserveerd vanuit Economie.</p>	Kopgroep: Innovatie & Agrifood	<p>Bestuurlijke trekker: N.T.B. T. Blankers H. Vereijken</p> <p>Ambtelijke trekker: S. Maas</p>
4	<p>Het brede MKB in de regio betrekken bij lopende projecten binnen de Regiodeal, via onder meer innovatietafels.</p> <p>We zetten in op het gebruiken, versterken en verbinden van bestaande initiatieven in de regio. Vanuit RNOB richten we ons, als overheden, in eerste instantie op een</p>	Het houden van een structurele dialoog met het MKB over het vestigings- en innovatieklimaat in onze regio.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opzetten ondernemerstafels rondom de lijnen van ondernemerskracht, concurrentiekracht, innovatiekracht en organisatiekracht; 2. Ontwikkelen digitale etalage voor ondernemers; 3. 4 x per jaar afstemming met FoodNL en regionale lobby werkgroep; 	Kopgroep Innovatie & Agrifood	<p>Ondernemerstafels</p> <p>Bestuurlijke trekker: T. Blankers H. Vereijken</p> <p>Koppeling regiodeal projecten</p> <p>Bestuurlijke trekker: W. Bollen</p>

	beperkt aantal relevante doelgroepen, zoals jeugd, midden- en kleinbedrijf en lokale horeca.		<ol style="list-style-type: none"> 4. Promoten Regio Deal projecten in eigen netwerken; 5. Koppelen van het MKB aan Regio Deal projecten. Iedere gemeente draagt de Regiodeal projecten actief uit aan de ondernemers; 6. Oppakken spin-off-kansen. 		Ambtelijk: K. van Meer
5	<p>In een regio die zich duidelijk onderscheidt op het gebied van voedsel, voedselproductie en food-bedrijven is Voeding & Gezondheid een logisch en relevant thema. Hierbij wordt beweging op Voeding & Gezondheid in Nederland verder verstevigd. De interregionale samenwerking in FoodNL (samenwerking met Regio Foodvalley en Greenport-Venlo) verwerft steeds meer bekendheid en zij oefent steeds meer invloed uit op politieke processen en keuzes bij de Rijksoverheid en op Europees niveau.</p> <p>Via de Taskforce Voeding & Gezondheid worden relevante goede voorbeelden ontwikkeld en aangeleverd voor de samenwerking in FoodNL. Enerzijds wordt hierdoor nieuwe wet- en regelgeving (incl. stimuleringsmiddelen) beïnvloed en anderzijds zorgt dit voor een doorgeefluik of versterker naar de eigen ondernemers en instellingen voor de laatste stand van zaken. Het project Voedseleducatie uit de Regio Deal sluit hierop aan.</p>	Positionering via FoodNL.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Beoordeling, voorbereiding, uitvoering initiatieven; 2. Portfolio vaststellen en uitdragen RNOB/AFC; 3. PR-strategie uitvoeren RNOB/AFC. 	Taskforce en stuurgroep: FoodNL	<p>FoodNL Bestuurlijke trekker: K. van Rooij J. Goijaarts</p> <p>Ambtelijke trekker: J. Goris</p> <p>Taskforce Voeding & Gezondheid Ambtelijke trekker: R. Verpoort</p>

3.3. Experimenteerruimte

Actielijnen uit het jaarplan	Doelstellingen	Activiteiten 2022	Kopgroep/ werkgroep	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
<p>1</p> <p>Het creëren van voldoende ruimte voor innovatie- en experimenteerruimte in agrifood. Hierbij koppelen we de vereiste transitie in de gehele voedselketen aan een andere kracht van de regio: data. Dit doen we samen met AgriFood Capital (AFC). Hierbij zetten we de speerpunten in ons regionale agrifood-hightech-data-beleid nadrukkelijker om in door de markt gesteunde vestigingsmogelijkheden en maken gebruik van de ervaringen uit het Regio Deal-project 'Data Gedreven AgriFood Regio'.</p> <p>Het inzetten op andere experimenteertomgevingen als AgroProeftuin de Peel zoals het Circular Food Centre en Greentech Park Brabant. AgriFood Capital is trekker van de experimenteertomgevingen in de Regio Deal-projecten 'AgriFood Innovation', 'SPARK makers zone' en 'Ontwikkel- en expertisecentrum voor duurzame eiwitten (ODE)'.</p>	<p>Het verbinden van het versterken van het innovatieklimaat aan het beschikbaar komen van geschikte innovatie en experimenteerruimtes.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. We breiden experimenteerruimtes uit, zoals De Grasso in 's-Hertogenbosch, De Verspillingsfabriek in Veghel, AgroProeftuin De Peel, Pivot Park in Oss en Greentechpark Brabant in Boxtel. Dit mede met het doel om innovatieve startups vast te houden in onze regio; 2. We experimenteren in de ondernemerstafels voor het mkb rondom bijzondere maatschappelijke opgaven; 3. Promoten Regio Deal projecten in eigen netwerken; <ol style="list-style-type: none"> a. Koppelen van het MKB aan Regio Deal projecten. Iedere gemeente draagt de Regiodeal projecten actief uit aan de ondernemers. 4. Oppakken spinoff-kansen; 5. Verbreden en benutten bewezen resultaten. 	<p>Kopgroep Innovatie & Agrifood</p>	<p>Voorzitter kopgroep: M. Jilissen</p>
<p>2</p> <p>RNOB heeft mede-geïnvesteerd in het Leisure Ontwikkel Fonds (LOF). Met een actieve rol van RNOB in het LOF vergroten we de kansen</p>	<p>Het doel is de ontwikkeling van nieuw vrijetijdsaanbod in Noord-Brabant zodat structureel meer bezoekers van verder weg naar</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regeling meer bekend maken bij MKB ondernemers; 2. Overlegtafel opzetten voor verbinding EZ en Toerisme. 	<p>Kopgroep Innovatie & Agrifood</p>	<p>Bestuurlijke trekker: D. van Laarhoven-van Abeelen</p>

	voor ondernemers uit de regio om gebruik te maken van het fonds.	de provincie trekken, die langer blijven en meer besteden. Het LOF kan zorgen voor leningen voor de plannen met een innovatief, kwalitatief onderscheidend plan voor de Brabantse vrijetijdssector.			
3	Het creëren van voldoende ruimte voor innovatie- en experimenteeruimte.	Beter beeld over ecosysteem voor startups in Noordoost Brabant.	RNOB doet vanuit poho economie mee aan een onderzoek naar het ecosysteem voor startups binnen onze regio. Dit onderzoek moet inzicht geven of huidige ecosysteem voldoet aan de evt. vraag/behoefte die er is voor goede start up ecosysteem.	AFC is trekker	Bestuurlijke trekker vanuit Poho economie: J. Goijaarts

3.4. Blijfklimaat

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Kopgroep/ werkgroep	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Het behouden en verbeteren van de leefbaarheid van de regio. Belangrijke transformatieopgaven in de centra van middelgrote en grote gemeenten dragen daar aan bij. Via het Regio Deal-project 'Transformatie centra steden' wordt dit uitgevoerd.	Zie 1.1. Vestigingslocaties, onder actielijn 2.	Zie 1.1. Vestigingslocaties, onder actielijn 2.	Zie 1.1. Vestigingslocaties, onder actielijn 2.	Zie 1.1. Vestigingslocaties, onder actielijn 2.
2	Het aanpakken van de opgave voor huisvesting en integratie van internationale werknemers ³ is opgepakt in 2020 en verder verwerkt in 2021, richting eindresultaat en uitvoering in 2022. Dit is een Regio Deal-project. Afspraken maken over huisvesting, gezondheid en integratie internationale werknemers, uitgesplitst naar seizoenwerkers en nieuwe Brabanders.	Handelingsperspectief omzetten naar uitvoeringsprogramma.	1. Afspraken regionale woningbouwprogrammering; 2. Vaststelling (richtlijn) veiligheidsaanpak of -beleid; 3. Uitvoering dienstverleningsconcept voor participatie en inburgering.	Kopgroep: Werkgelegenheid	Bestuurlijke trekker: J. Goijaarts K. van Geffen W. Bollen Ambtelijke trekker: G. Olthof
3	Het deelnemen in Expatcenter Zuid-Nederland en het via het Expatcenter faciliteren van maatwerk-ondersteuning voor expats in Noordoost Brabant.	Intensievere samenwerking creëren tussen Expatcenter en regio Noordoost Brabant.	Accountmanagers Expatcenter periodiek aan laten sluiten bij 1-loket overleg.	Kopgroep: Werkgelegenheid	Bestuurlijke trekker: J. Hoskam Ambtelijke trekker: R. van der Hoeven J. Hattu

³ In het jaarplan is het begrip 'arbeidsmigranten' opgenomen. In het werkplan en alle toekomstige communicatie van RNOB wordt het begrip 'internationale werknemers' gehanteerd.

4	Het ondersteunen van zzp-ers in hun ondernemerschap en talentontwikkeling, via het programma ZZPBoost, een coproductie met Noordoost Brabant Werkt.	ZZPBoost meer onder de aandacht brengen.	Ruimte bieden in kopgroep werkgelegenheid om presentatie te geven.	Kopgroep: Werkgelegenheid	Bestuurlijke trekker: n.t.b. Ambtelijke trekker: R. van der Hoeven
---	---	--	--	------------------------------	---

Samenstelling huidige bestuurlijke kopgroepen⁴

4.1. Kopgroep Werklocaties

Voorzitter	Frank den Brok	gemeente Oss
Secretaris	Nursabah Zivali	gemeente Oss (ambtelijk)
Deelnemers	Rien Wijdeven	gemeente Bernheze
	Peter Stevens	gemeente Boxmeer
	Mariëlle van Alphen	gemeente Boxtel
	Jan Hoskam	gemeente 's-Hertogenbosch
	Jan Goijaarts	gemeente Meierijstad
	Gijs van Heeswijk	gemeente Uden
	Erik Ronnes (Gedeputeerde)	Provincie Noord-Brabant

4.2. Kopgroep Innovatie & Agrifood

Voorzitter	Maarten Jilisen	gemeente Cuijk
Secretaris	Marty van Esch	Werkorganisatie CGM (ambtelijk)
Deelnemers	Thom Blankers	gemeente Heusden
	Hans Vereijken	gemeente Landerd
	Jan Goijaarts	gemeente Meierijstad
	Frank den Brok	gemeente Oss
	Wouter Bollen	gemeente St. Anthonis
	Mariëlle van Alphen	gemeente Boxtel
	Désiré van Laarhoven - van Abeelen	gemeente Boxtel

4.3. Kopgroep Werkgelegenheid

Voorzitter	Mariëlle van Alphen	gemeente Boxtel
Secretaris	Ruben van der Hoeven	MijnGemeenteDichtbij (ambtelijk)
Deelnemers	Rien Wijdeven	Gemeente Bernheze
	Martijn Buijsse	gemeente Boekel
	Anja Hensch	gemeente Grave
	Jan Hoskam	gemeente 's-Hertogenbosch
	Kees van Geffen (Voorzitter poho Arbeidsmarkt)	gemeente Oss

⁴ Nieuwe benoemingen kopgroepen volgt na de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022). Voor het optimaal functioneren van dit portefeuillehoudersoverleg zal er ook een vicevoorzitter benoemd worden.

5. Jaarbegroting

De jaarbegroting bestaat uit een 'reguliere' inkomsten uitgaven binnen het economisch domein, daarnaast uit specifieke programma's, zoals de regionale subsidieregeling Economie en Innovatie en het meerjarige programma Arbeidsmigranten. Hieronder is een kosten- en inkomstenoverzicht opgenomen.

Kosten 2022	
Programma Economische Strategie	82.500
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werkbudget bestuurlijke kopgroepen ▪ Bijdrage aan regio-project ZZP Boost⁵ ▪ Bijdrage aan Expatcenter South NL⁶ ▪ Website bedrijfskavelsnoordbrabant.nl ▪ Reserve 	28.000 22.500 25.000 2.000 5.000
Programma VoedseleducatiePlan ⁷	35.000
Voeding en gezondheid	15.000
Stichting Agrifood Capital	999.000
Subsidieregeling Economie en Innovatie ⁸	175.000
Internationale Samenwerking	25.000
Totaal	1.331.500

Dekking 2022	
Regiorekening 2022	1.324.000
Regiorekening 2021	7.500
Totaal	1.331.500

⁵ Overeengekomen jaarlijkse bijdrage voor de jaren 2021, 2022 en 2023.

⁶ Reservering, vooruitlopend op te ontvangen businessplan Expatcenter South NL voor 2022-2023.

⁷ Meerjarig Regio Deal-project, looptijd 2020 – 2022.

⁸ Hiervan is E 137.500,- cofinanciering van project AgroProeftuin De Peel i.h.k.v. Regio Deal en IBP (idem in 2023).

Bijlage 1

Aandachtspunten uit de zienswijzen op jaarplan en begroting 2022

Aandachtspunten uit de zienswijzen op portefeuille Ruimte, Mobiliteit en Wonen	Aandachtspunten kunnen verwerken? Zo ja, op welke manier?
<p>Bij de uitvoering van het jaarplan nadrukkelijk aandacht te schenken aan het herstel na de coronacrisis; benoemen in de werkplannen. <i>(div. gemeenten)</i></p>	<p>Ja, herstelplan openbaar vervoer, werkgeversaanpak, zoals bevorderen thuiswerken met bedrijfsleven, afstemming met onderwijs over spreiding studenten in OV.</p>
<p>In het concept jaarplan staat opgenomen dat het thema wonen pas in 2022 wordt opgepakt Dit is onjuist, want al in 2021 wordt geprobeerd het thema wonen vanuit de subregio's en de regio beter te verbinden. Inhoudelijk geven wij graag mee dat wij in Vught een integrale woonvisie aan het opstellen zijn. Onze verwachting is dat het accent anders komt te liggen dan dat in het concept jaarplan van RNOB is opgenomen. Ook op subregionaal niveau worden andere accenten gelegd. De afstemming van de subregio's en hetgeen eerder is vastgelegd op regionaal niveau gaat in 2022 dan ook een uitdaging vormen. Verder zien wij binnen regionale samenwerking op het thema wonen vooral meerwaarde in de integraliteit en verbinding van wonen met onder meer energietransitie, bereikbaarheid, vestigingsklimaat, verstedelijkingsstrategie en woon- en leefklimaat in liet buitengebied. <i>(gem. Vught)</i></p>	<p>Ja, zie werkplan 2022. De bemensing op het thema wonen was in 2021 niet optimaal. De afstemming wordt verder uitgebouwd in 2022 onder andere met een nieuwe kopgroep voor ruimte, mobiliteit en wonen.</p>

Werkplan Ruimte, Mobiliteit & Wonen 2022

1. Ambitie

De ambitie voor de portefeuille *Ruimte, Mobiliteit & Wonen* is vastgelegd in het jaarplan 2022. De portefeuille Ruimte, Mobiliteit en Wonen omvat de volgende programma's *Duurzaam bereikbaar* en *Behoud van Talent* op. U kunt het jaarplan [hier](#) inzien. De beschrijving van de programma's kunt u vinden op [bladzijde 12](#) (*Duurzaam bereikbaar*) en [bladzijde 21](#) (*Behoud van Talent*). Ruimte is geen eigenstandig programma, maar verweven in meerdere programma's van de regio.

De portefeuille Ruimte, Mobiliteit & Wonen bevat de volgende deelprogramma's:

1. Slimme en schone mobiliteit
2. Verkeersveiligheid
3. Robuuste infrastructuur en netwerken
4. Blijfklimaat
5. Wonen

2. Capaciteit en jaarplanning

Het PoHo Ruimte, Mobiliteit & Wonen wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris, drie programmaregisseurs en een GGA-coördinator. Het gaat om de volgende begrote uren op jaarbasis:

Programmaregie Ruimte	Linda IJsseldijk (Uden)	: 540 uren
Programmaregie Mobiliteit	Rian Snijder (inhuur)	: 850 uren
Programmaregie Wonen	Saskia Wijkhuijs (MijnGemeenteDichtbij)	: 360 uren
Mobiliteit (GGA)-coördinator	Esmee van Selst (inhuur)	: 800 uren
Secretariaat PoHo RMW	Rian Snijder	

26

De regionale contactpersonen werken samen met provinciale contactpersonen ruimte, mobiliteit en wonen.

Overleg	Frequentie	Overlegvorm
PoHo Ruimte, Mobiliteit & Wonen	4x per jaar	Besluitvorming en afstemming. 31 maart, 7 juli, 13 oktober en 1 december 2022
Werkgroep Wonen Noordoost Brabant West	10x per jaar	Vorbereidend en adviserend
Bestuurlijk voorjaars- en najaarsoverleg Land van Cuijk en Werkgroep Wonen	2 x per jaar	Bespreking, afstemming en besluitvorming. Vorbereidend en adviserend Er wordt nog bezien hoe deze overleggen vorm zullen krijgen na de herindeling.
Werkgroep Ruimtelijke strategie	4 x per jaar	Adviseren Nog te plannen
Ambtelijke werkgroep Bereikbaarheid & Mobiliteit (GGA)	7 x per jaar	Vorbereidend en afstemming 8 februari, 12 april, 24 mei, 12 juli, 6 september, 18 oktober, 20 december

Agendateam Ruimte, Mobiliteit en Wonen	4x per jaar	Vorbereidend en afstemming 31 januari, 16 mei, 5 september, 17 oktober
---	-------------	---

Actielijnen uit het jaarplan 2022

3.1. Slimme en schone mobiliteit ([SmartwayZ.NL](#))

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	<p>Slimme en efficiënte mobiliteit in het programma krachtenbundeling Smart Mobility.</p>	<p>In Zuid-Nederland bouwen we samen het mobiliteitssysteem van de toekomst. Daarin staan de reizigers en vervoerders centraal. De mobiliteitsoplossingen die we ontwikkelen, maken het systeem slimmer, flexibeler, duurzamer en veiliger. En dan ook nog eens betaalbaar. Met maatwerk voor de regio.</p>	<p>Het opstellen van een werkpakket RNOB, kennis delen en afstemmen met het programma voor de volgende lijnen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ge(deel)de Mobiliteit: 2. Fietsstimulering 3. Groener en schoner 4. Last-mile oplossingen stadslogistiek 5. Werkgeversaanpak (BMN) 6. Data 7. Verkeersmanagement 8. Innovatie & Ontwikkeling 	<p>H. van Rooijen R. Snijder</p>
2	<p>Het verzamelen van data organiseren we samen met provincie, regio's en gemeenten, evenals het uitwisselen van leerervaringen. Als lid van het Brabantse Regionaal Data-Team (RDT) zijn we goed aangesloten op ontwikkelingen. De Staat van Brabant biedt hierin voor gemeenten en regio een centraal dashboard.</p>	<p>Onder regie van de provincie, met een inmiddels solide basis, mobiliteitsdata organiseren, toepassen en toegankelijk maken voor een structureel, toekomstbestendig ingerichte informatiehuishouding mobiliteit.</p>	<p>Bemensing RDT Inwinnen en delen van data Toe(laten)passen van data om datagestuurd te werken.</p>	<p>R. Snijder of E. van Selst</p>
3	<p>Het realiseren van lokale zero-emissiezones en een goede laadpaleninfrastructuur. Hiermee dragen we bij aan de klimaatdoelen en het schone luchtakkoord. Brabant werkt toe naar het instellen van een nul-emissie zone voor stadslogistiek in 2025.</p>	<p>Versterken van opgaven uit het klimaat- en schone luchtakkoord.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. De eerst actie is het vaststellen van de omvang van de nul-emissie zone in onze regio, primair gericht op 's-Hertogenbosch, Oss, Uden en Meierijstad. 's-Hertogenbosch heeft als eerste het landelijke akkoord hierover ondertekend. 2. Kennis en ervaring (laten) uitwisselen. 	<p>H. van Rooijen Regisseur Klimaat Regisseur Schone lucht</p>

3.2. Verkeersveiligheid

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Risico gestuurde invulling van het programma Veilige mobiliteit, als uitwerking van het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030 van het rijk en het Brabants VerkeersveiligheidsPlan.	'Nul' verkeersslachtoffers in Brabant. In de periode 2020-2024 werken we toe naar een vermindering van het aantal verkeersslachtoffers in Brabant. Dat is ons doel. We noemen geen streefwaarde, want elk slachtoffer is er één te veel. Om ons doel te behalen, werken we aan het verminderen van de risico's.	Vanuit een jaarlijks (regionaal) uitvoeringsprogramma met acties en maatregelen om de verkeersveiligheid te verbeteren. Hierdoor zal het aantal risico's en het aantal verkeersslachtoffers in de periode 2020-2024 jaarlijks dalen. Voor gemeenten met spoor zijn gelijkvloerse spoorkruisingen een belangrijk aandachtspunt. Hierbij sluiten gemeenten, regio en provincie aan bij aanpak Rijk gelijkvloerse spoorwegovergangen (Landelijk Verbeterprogramma Overwegen e.d.).	E. van Selst Ambassadeurs verkeersveiligheid Huidige ambassadeurs: J. Verstraaten, Boxmeer; en J. van Orsouw, Oss.

3.3. Robuuste infrastructuur en netwerken

Actielijnen uit het jaarplan	Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
<p>1 Samen met de provincie werken we de gezamenlijke mobiliteitsagenda verder uit in het Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP) Noordoost-Brabant 2020-2023. Dit mobiliteitsprogramma volgt de vijf hoofdpogingen uit de mobiliteitsagenda:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Slimme en efficiënte mobiliteit. 2. Veilige mobiliteit 3. Duurzame bereikbaarheid en robuuste netwerken 4. Versterking vitale leefomgeving en klimaat 5. Versterking vestigingsklimaat en verstedelijkingsstrategie <p>Deze vijf hoofdpogingen zijn verweven met verschillende andere opgaven binnen deze regionale agenda.</p> <p>Regio en gemeenten geven uitvoering aan het regionaal mobiliteitsprogramma 2021-2022 (RMP) en stellen een RMP 2023-2024 (RMP) op.</p>	<p>Het doel is om de regio duurzaam en optimaal te ontsluiten, aantrekkelijk te houden, leefbaarheid te versterken en talent te behouden/aan te trekken.</p>	<p>Concrete acties krijgen uitwerking in het RMP, zoals wordt vastgesteld in het portefeuillehoudersoverleg in december 2021.</p>	<p>H. van Rooijen R. Snijder G. Steenhof (provincie)</p>

3.4. Blijfklimaat

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Verstedelijkingsakkoord en-strategie regio 's-Hertogenbosch.	Het bereiken van een op elkaar afgestemd pakket aan maatregelen en investeringen op het gebied van wonen, werken, voorzieningen, mobiliteit en natuur en landschap.	Het versterken van de regionale positie in dit proces.	R. Geers F. Aerts en E. Feenstra
2	Afstemming wonen, werken en voorzieningen.	Meer in samenhang bezien van ruimtelijke consequenties van sectorale ontwikkelingen.	Actualisatie omgevingskoers 2018 na herijking Samenwerkingsagenda RNOB.	n.t.b. L. IJsseldijk
3	Doelgroepenonderzoek en beleid om talent en jonge gezinnen te behouden.	Inzicht in welke doelgroepen voor de regio van belang zijn om te behouden en overheden handvatten bieden om dit te realiseren.	In de markt zetten van een doelgroepenonderzoek.	n.t.b. S. Wijkhuijs
4	Samenwerken aan gezonde en vitale centra.	Het behouden en verbeteren van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de regio.	Kennis en ervaringen delen op het gebied van transformatie.	n.t.b. L. IJsseldijk
5	Deelname aan uitwerking nationale Omgevingsagenda landsdeel Brabant Limburg.	Optreden als één overheid: beleid, projecten en programma's samen uitvoeren met gezamenlijke inzet van capaciteit, middelen en investeringen.	Deelname aan en input leveren input leveren vanuit RNOB.	H. van Rooijen L. IJsseldijk
6	Monitoren en doorontwikkelen van de regionale omgevingsagenda.	Komen tot betere samenwerking in het fysieke domein met de provincie.	De 1.0 versie monitoren en indien nodig opwaarderen tot een 2.0 versie.	H. van Rooijen L. IJsseldijk

3.5. Wonen

Actielijnen uit het jaarplan		Doelstellingen	Activiteiten 2022	Ambtelijke en bestuurlijke trekkers
1	Het meerjarenperspectief op wonen is voor Noordoost-Brabant West de basis voor een uitvoeringsagenda wonen 2022.	Komen tot een toekomstbestendige en vraaggerichte woningmarkt die inspeelt op de urgente woningbouwvraag en de veranderende demografie.	Concrete acties krijgen uitwerking in de uitvoeringsagenda.	F. Potters S. Hendriks
2	Ontwikkelstrategie Land van Cuijk (na herindeling).	Regionale positionering en kansen voor verstedelijkingsstrategie.	Opstellen van een ontwikkelstrategie.	n.t.b. B. Krebbers

Samenstelling huidige bestuurlijke kopgroepen

4.1. Kopgroep Ruimte en Mobiliteit*

Voorzitter	Harry van Rooijen	Meerijstad
Secretaris	Rian Snijder	Inhuur
Deelnemers	Christophe van der Maat	Provincie
	Erik Ronnes	Provincie
	Franko van Lankvelt	Uden

4.2. Kopgroepen Wonen*

Voorzitter Noordoost- Brabant West	Fons Potters	Vught
Secretaris	Suzanne Hendriks	Vught
Deelnemers	Roy Geers	's-Hertogenbosch
	Rien Wijdeven	Bernheze
	Marius Tielemans	Boekel
	Mart van der Poel	Heusden
	Ben Brands	Landerd
	Rik Compagne	Meerijstad
	Joop van Orsouw	Oss
	Franko van Lankvelt	Uden
	Lianne van der Aa	Sint-Michielsgestel
	Wim van der Zanden	Boxtel
	Erik Ronnes	Provincie

Voorzitter Land van Cuijk	Jos van den Boogaart	Mill en Sint Hubert
Secretaris	Maurice Roefs	CGM / Sint Anthonis
Deelnemers	Wouter Bollen	Sint Anthonis
	Maarten Jilisen	Cuijk
	Theo Lemmen	Grave
	Peter Stevens	Boxmeer

* Nu Wonen geïntegreerd is in het portefeuillehoudersoverleg en de regionale omgevingsagenda in 2022 kan worden vastgesteld, is er behoefte aan een nieuwe kopgroep(en). Invulling volgt na de gemeenteraadsverkiezingen (maart 2022). Voor het optimaal functioneren van dit portefeuillehoudersoverleg is een afvaardiging van provincie en regio/gemeenten met een goede bestuurlijke vertegenwoordiging van RO/mobiliteit, RO/vitale leefomgeving en RO/wonen nodig. Ook zal er ook een vicevoorzitter benoemd worden.

5. Jaarbegroting

Kosten 2022		
Programma Robuuste infrastructuur en netwerken	€ 20.000	
• Regionaal Mobiliteitsprogramma		€ 20.000
Programma Blijfklimaat	€ 95.000	
• Omgevingsagenda Zuid-Nederland (€ 12.500 restant 2021)		€ 12.500
• Actualiseren Regionale Omgevingskoers (€ 10.000 restant 2021)		€ 40.000
• Doelgroeponderzoek behoud van talent (€ 42.500 uit restant 2021)		€ 42.500
Totaal	€ 115.000	
Dekking 2022		
Regiorekening (€ 65.000 restant 2021)	€ 115.000	
Restant	€ 0	

De mobiliteitsagenda als onderdeel van de Samenwerkingsagenda, is vertaald naar de uitvoering in een regionaal mobiliteitsprogramma Noordoost-Brabant 2021-2023. Het vormt de basis voor afspraken over provinciale cofinanciering via een bijdrageregeling of financiering van andere programma's of derden zoals SmartwayZ.NL, Rijk (MIRT), gedeelde mobiliteit en anders. De inhuur van de secretaris en coördinatoren mobiliteit (GGA) loopt via een aparte lijn. Samenwerkingsafspraken met gemeenten en provincie liggen hieraan ten grondslag.

Bijlage 1:

Aandachtspunten uit de zienswijzen op jaarplan en begroting 2022

Aandachtspunten uit de zienswijzen op portefeuille Ruimte, Mobiliteit en Wonen	Aandachtspunten kunnen verwerken? Zo ja, op welke manier?
<p>Bij de uitvoering van het jaarplan nadrukkelijk aandacht te schenken aan het herstel na de coronacrisis; benoemen in de werkplannen. (<i>div. gemeenten</i>)</p>	<p>Ja, herstelplan openbaar vervoer, werkgeversaanpak, zoals bevorderen thuiswerken met bedrijfsleven, afstemming met onderwijs over spreiding studenten in OV.</p>
<p>In het concept jaarplan staat opgenomen dat het thema wonen pas in 2022 wordt opgepakt Dit is onjuist, want al in 2021 wordt geprobeerd het thema wonen vanuit de subregio's en de regio beter te verbinden. Inhoudelijk geven wij graag mee dat wij in Vught een integrale woonvisie aan het opstellen zijn. Onze verwachting is dat het accent anders komt te liggen dan dat in het concept jaarplan van RNOB is opgenomen. Ook op subregionaal niveau worden andere accenten gelegd. De afstemming van de subregio's en hetgeen eerder is vastgelegd op regionaal niveau gaat in 2022 dan ook een uitdaging vormen. Verder zien wij binnen regionale samenwerking op het thema wonen vooral meerwaarde in de integraliteit en verbinding van wonen met onder meer energietransitie, bereikbaarheid, vestigingsklimaat, verstedelijkingsstrategie en woon- en leefklimaat in liet buitengebied. (<i>gem. Vught</i>)</p>	<p>Ja, zie werkplan 2022. De bemensing op het thema wonen was in 2021 niet optimaal. De afstemming wordt verder uitgebouwd in 2022 onder andere met een nieuwe kopgroep voor ruimte, mobiliteit en wonen.</p>

Werkplan Samenwerking, Communicatie en Bedrijfsvoering 2022

Dit werkplan is opgesteld om vervolg te geven aan de diverse actielijnen die zijn opgenomen in het jaarplan 2022. Daarnaast zijn hieraan aanvullende actielijnen naderhand toegevoegd. In de tabellen hebben wij onderscheid aangebracht tussen de actielijnen die vooraf vastgelegd zijn in het jaarplan en aanvullende actielijnen. De actielijnen hebben wij gekoppeld aan activiteiten voor 2022.

Veelgebruikte afkortingen:

AFC	AgriFood Capital
BRE	(onderzoek Berenschot 2021 naar) Bestuurlijke Regionale Ecosystemen
PNB	Provincie Noord-Brabant
NOBW	Noordoost Brabant Werkt
RNOB	(voorheen) Regio Noordoost Brabant
VVB	Verenigde Voorbereidende Bijeenkomst

1. Ambities Samenwerking, Communicatie en Bedrijfsvoering

De ambitie voor Samenwerking, Communicatie en Bedrijfsvoering zijn vastgelegd in het jaarplan 2022. U kunt het jaarplan [hier](#) inzien. De beschrijving van de ambitie kunt u vinden in hoofdstuk 6 t/m hoofdstuk 8.

De reguliere werkzaamheden van het Regiobureau (zoals financiële administratie), komen in dit werkplan niet aan bod; dit is reeds voldoende toegelicht in het jaarplan 2022 (8.2).

Het Regiobureau is in principe uitvoerder van de in dit werkplan vermelde actielijnen. Het bureau adviseert en stemt af met de samenwerkingspartners en het DB. De definitieve versie van dit werkplan wordt voorgelegd aan het DB op 16 december 2021.

Als compact bureau moeten er prioriteiten gesteld worden. In dit werkplan geven we onze belangrijkste activiteiten weer. Het werkplan is vooral bedoeld om handvatten te geven aan onze doelstellingen, activiteiten en beoogde resultaten. Als organisatie zijn we in ontwikkeling. Wanneer dat nodig is, stellen we onze prioriteiten bij en passen we onze plannen aan. De begroting zoals opgenomen in het jaarplan onder hoofdstuk 9, is leidend. De activiteiten die in dit werkplan worden genoemd, zijn daaruit te bekostigen. Ook de beschikbare capaciteit is hiervoor toereikend.

Het is niet de taak van de medewerkers van het Regiobureau om op de inhoudelijke programma's actief te zijn. De focus van het Regiobureau ligt daarom niet primair op de inhoud, maar juist op elementen als faciliteren van strategievorming, procesondersteuning, agendavorming, coördinatie en signalering, zo is vastgesteld in het samenwerkingsconvenant.

2. Capaciteit en jaarplanning

Het Regiobureau bestaat uit een regiomanager, een bestuurlijke ondersteuner, twee parttime secretarissen, een parttime regisseur communicatie en een parttime strateeg.

Regiomanager	René Peerenboom	: 36 u / wk
Bestuurlijke ondersteuner/ Programmasecretaris Regio Deal	Nisha Marapin	: 32 u / wk
Programmamanager Regio Deal	Karin van Meer	: 24 u / wk
Secretariaat regiobureau	Judith Nieuwenhoven	: 20 u / wk
	Daniëlle Bonemeijer	: 16 u / wk
Regisseur communicatie *AFC en RNOB	Christine Veraart	: 32 u / wk*
Regisseur strategie *AFC en RNOB	Jules Goris	: 36 u / wk*

Actielijnen uit het jaarplan 2022

5.1. (Inter)regionale samenwerking

Actielijnen				
Uit het jaarplan		Aanvullend	Doelstelling	Activiteiten 2022
1	Herijking regionale samenwerkingsagenda.		Actualiseren agenda, vanwege: 1. de nieuwe coalitieakkoorden en samenstelling gemeenteraden en colleges; 2. Regionale omgevingsagenda; 3. BRE-onderzoek; 4. Regeerakkoord; 5. Ondernemerstafels.	<ul style="list-style-type: none"> • Periode: najaar 2022; • Stand van zaken opmaken met conclusies en aanbevelingen; • Onderdeel van ambtelijk/bestuurlijk interactief traject met deelnemende gemeenten en waterschappen en maatschappelijke organisaties; afstemming met hogere overheden; • Besluit gemeenteraden en DB RNOB over herijking (o.a. VVB).
2	De monitoring van de hoofdpogaven en Regio Deal projecten.		Gedetailleerde informatie opleveren over de voortgang van onze hoofdpogaven en de Regio Deal.	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen van een specifieke monitor op de regionale samenwerkingsagenda; • Ontwikkelen brede (welvaarts-) monitor voor RNOB; • In maart 2022 een eerste versie van de monitor.
3	Opstellen Uitvoeringsplan 2023-2024 na de herijking van de regionale samenwerkingsagenda.		Betere regie uitvoeren op regionale programmatische opgaven en de verbinding met gemeentelijke opgaven en opgaven bij de waterschappen.	<ul style="list-style-type: none"> • Periode: eind 2022, begin 2023; • Interne voorbereiding; • Externe afstemming met partners; • Voor advisering in Poho's; • Besluitvorming in DB.
4		Samenwerking verkennen met regionale organisaties (zoals GGD Hart voor Brabant en Veiligheidsregio Brabant-Noord) én met regionale	Integrale gezamenlijke visie op de samenwerking met regionale partners.	Inventariserende gesprekken met conclusies en aanbevelingen.

		samenwerkingen zoals FoodValley en MRE.		
--	--	---	--	--

5		Logische verbindingen leggen tussen AFC en NOBW.		Continue taak voor betrokken partijen.
6		<p>Anticiperen op de kansen die zullen ontstaan door de schaalvergroting van deelnemende gemeenten, door gemeentelijke herindelingen per 01-01-2022, om de regionale samenwerking te vergroten; zodat we voorbereid het opvolgend samenwerkingsagenda en -convenant kunnen opstellen. Dit doen we in samenwerking en samenspraak met het DB en de gemeentesecretarissen.</p> <p>Dit hangt samen met het verkennen van efficiëntere inzet van ambtelijke capaciteit op sommige opgaven uit de Samenwerkingsagenda (bijv. op strategie, citymarketing en de energieopgave).</p>	De kansen door schaalvergroting optimaal benutten voor slagkracht RNOB.	<ul style="list-style-type: none"> • Verkennen mogelijkheden vergroten ambtelijke bezetting uit deelnemende gemeenten (op public affairs); • Komen tot een optimale capaciteitsbezetting (minder externe inhuur, meer capaciteit deelnemers); • Organiseren efficiëntere inzet op bepaalde onderwerpen; • Organiseren (meer) betrokkenheid maatschappelijke partners.
7		We verzorgen een adequate overdracht over regionaal samenwerken naar de nieuwe bestuurders en raadsleden als gevolg van de herindelingen per 01-01-2021, per 01-01-2022 en de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022.	Belang regionaal samenwerken meegeven aan nieuwe raadsleden en bestuurders.	<ul style="list-style-type: none"> • Opstellen en verspreiden van een overdrachtsdocument voor de nieuwe colleges en raden; • Introductieprogramma verzorgen over regionaal samenwerken in samenwerking met de griffiers • Informeren nieuwe bestuurders en raadsleden over werkzaamheden van RNOB, AFC en NOBW.

8		De dialoog voeren over de doorontwikkeling RNOB en vervolg geven aan het BRE-onderzoek.	Impact vergroten, bredere samenwerkingsagenda en slagvaardigere organisatie worden.	<ul style="list-style-type: none"> • Reactie geven op het rapport en uitkomsten BRE-onderzoek; • Notitie voorleggen ter besluitvorming aan het DB; • Strategie doorontwikkeling bedenken; • Betrekken ambtenaren, bestuurders en partners; • Publicaties en onderzoeken verzamelen en delen; • Sessies organiseren met gastsprekers; • Verkennen mogelijke toekomstige financiële verplichtingen (zoals SmartWayZ).
9		We verdiepen regionale samenwerking met onze bestuurders door ze in contact te brengen met projecten van RNOB.	Een gezamenlijke visie ontwikkelen op de regio en de regionale samenwerking.	<ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van werkbezoeken aan projecten van RNOB; • Werkbezoeken aan projecten opnemen in het introductieprogramma voor de nieuwe bestuurders; • Regionaal denken incorporeren in onze Regiodagen als structureel onderdeel en koppelen hieraan tevens financiële middelen.

5.2. Nationale samenwerking

Actielijnen				
Uit het jaarplan		Aanvullend	Doelstelling	Activiteiten 2022
1	Intensiveren van de samenwerking met het Rijk waarbij we nadrukkelijker middelen en instrumenten op het schaalniveau van de regio ('daar komt alles samen') willen gaan inzetten zoals met de Regio Deal is gebeurd. Dat doen we samen en in goed overleg met PNB. Tevens, willen we de regionale ambitie verkennen voor toekomstige Regio Deal mogelijkheden.		Een vruchtbare samenwerking met het Rijk en de PNB en investeringen in onze regio.	<ul style="list-style-type: none"> Blijvende inzet op regionale afspraken met het Rijk (liefst rijksbreed en anders geclusterd) en PNB; Stevigere public affairs richting 'Den Haag.'
2	Met het Rijk en PNB voeren we een aantal gezamenlijk gemaakte opgaven beter en slimmer uit (landsdelige Omgevingsagenda Brabant Limburg).		Gezamenlijke opgaven met de PNB slim koppelen, structureler afstemmen om zo als één overheid op te trekken.	Opstellen Landsdelige Omgevingsagenda Brabant Limburg 2.0. Rijk is trekker.
3	De samenwerking met PNB maken we concreet aan de hand van afspraken in de Regionale Omgevingsagenda, Mobiliteitsagenda en Beleidskader Landbouw en Voedsel. In 2022 moet dat leiden tot nog meer regie en een betere en slimmere inzet van capaciteit en middelen op onze en provinciale programmatische opgaven.		zie 2.	Besluitvorming over regionale omgevingsagenda 1.0.
4	Waar mogelijk zoeken we de samenwerking met andere regio's in projecten om ons te kandideren voor aanvragen uit investeringsfondsen (bijv.		Mogelijkheden blijven verkennen om te komen tot gezamenlijke voorstellen voor nationale en internationale investeringsfondsen.	<ul style="list-style-type: none"> Opstellen Regionaal Investeringsprogramma (RIP) als onderlegger voor nationale en internationale fondsen;

	groefonds); en zoeken naar versterking van de samenwerking met BrabantStad. Bij voorkeur aan de hand van concrete dossiers.			<ul style="list-style-type: none"> • Met Brabantse partnerregio's en triple helix zoeken naar projectkansen voor fondsen die draagkracht van de regio overstijgen.
5	Opstellen van een lobby-agenda met uitvoeringskracht en financiële middelen daaraan koppelen; samen met stichting AFC en NOBW.		Slagkracht op lobby vergroten.	<ul style="list-style-type: none"> • Actualiseren huidige lobby-agenda en bestuurlijke en ambtelijke inzet; • Meer focus public affairs op 'Den Haag;' • Mogelijkheden verkennen om Maashorst en Land van Cuijk meer te betrekken bij de lobby.
6		De ingezette lijn van onze 'public affairs' continueren, waarbij regiobestuurders belangrijke 'beslissers' uit Den Haag en Brussel uitnodigen die van belang zijn voor het verwezenlijken van onze kansen en het aanpakken van opgaven.	Onze regio op de kaart zetten (minder 'bescheiden' zijn) en specifieke kansen en opgaven onder de aandacht brengen bij Den Haag en Brussel. Dat is maatwerk.	<ul style="list-style-type: none"> • Regio en projecten onder de aandacht blijven brengen (algemeen); • Specifieke top-5 maken per opgave (t.b.v. Tweede Kamerleden, CIE's. en departementen).
7		Uitvoering Regio Deal; van bezetting tot communicatie, werkbezoeken, bijeenkomsten projectleiders, afstemming met dealmakers. Daarnaast, procesevaluatie laten uitvoeren van de propositie- en dealmakingfase.	Het leggen van een structurele basis in onze regio voor een langdurige aanpak voor om samen (met vakdepartementen, decentrale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties) aan de slag te gaan voor goed leven, fijn wonen en anders werken, waarbij de investeringen als gevolg van de Regio Deal werken als een hefboom voor toekomstige samenwerkingen.	<ul style="list-style-type: none"> • Middels inzet programmanager en programmasecretaris; • Inzet regisseur communicatie; • Activiteiten voor projectleiders (kennisbijeenkomsten, ontmoeting, bezoeken) en bestuurders (werkbezoeken); • Inzet stagiaire voor de procesevaluatie.

5.3. Internationale samenwerking

Actielijnen				
Uit het jaarplan		Aanvullend	Doelstelling	Activiteiten 2022
1	Doorontwikkelen samenwerking met PNB, AgriFood Capital en andere regionale spelers op het internationale agrifood dossier onder andere in het samen optrekken in relevante Europese netwerken.		Vanuit specifieke uitvoeringslijnen gericht werken aan versterking van de positie ten behoeve van kennis, financiën en beïnvloeding.	Samenwerking zoeken met PNB op specifieke dossiers; in 2022 minimaal 4x per jaar afstemming zoeken op dossiers met PNB. Actueel zijn: transitie landbouw, wonen, klimaat, stikstof/groenblauw.
2		We denken na over onze strategie omtrent internationale samenwerking en wat de meerwaarde hiervan kan betekenen voor RNOB. Daarbij moeten we zorgen dat er inzet en financiële middelen gekoppeld worden.	Slagkracht op lobby vergroten.	Verkenning naar de co-financieringsmogelijkheden in Brussel op andere terreinen dan agrifood. Verkenning van kansen en inschatten van benodigde capaciteit en middelen.
3	(Project)subsidies naar de regio halen. Door zelf als partner op te treden of door een van de netwerkpartners binnen de regio in een consortium te laten toetreden.		Investerings naar de regio halen.	zie 2.
4	We ondersteunen FoodNL via onze partner AgriFood Capital in Brussel en Den Haag voor belangrijke Europese dossiers op het gebied van agrifood zoals Form to Fork en Nationaal Strategisch Plan.		Vanuit specifieke uitvoeringslijnen gericht werken aan versterking van de positie ten behoeve van kennis, financiën en beïnvloeding.	<ul style="list-style-type: none"> • Met FoodNL is de regio al belangrijke gesprekspartner op agrifoodthema's; • Public affairs aanpak van RNOB richt zich vooral op Den Haag: <ul style="list-style-type: none"> ○ Regio en projecten onder de aandacht blijven brengen in Den Haag (algemeen); ○ Specifieke Top-5 maken per opgave (t.b.v. Tweede

				<p>Kamerleden, CIE's en departementen).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal één project op de thema's Eiwittransitie of Voedsel & Gezondheid waarin we als FoodNL samenwerken en samen zoeken naar mogelijkheden voor EU-subsidie; • FoodNL prioriteert in de projecten die in Brussel onder de aandacht worden gebracht op basis van slagingskans en capaciteit. Kanshebbers zijn AgroProeftuin De Peel, ODE, keukenkanjers, Circular Food Center.
5		We nemen deel aan de Europese week van regio's en steden (vanuit samenwerking FoodNL bezoeken).	Actief beter benutten van ons internationaal netwerk.	<ul style="list-style-type: none"> • Bezoek aan Brussel met afvaardiging RNOB en AgriFood Capital (vooral netwerkevent); • Optie is bezoek aan Grüne Woche (jan. 2022) (vooral netwerkevent).

5.4. Communicatie en 'Een sterk verhaal'

Actielijnen				
Uit het jaarplan		Aanvullend	Doelstelling	Activiteiten 2022
1	Continueren van de activiteiten om de raden beter te verbinden met de regio.		We blijven de verbinding tussen gemeenten en RNOB verbeteren om zo de weg naar én binnen RNOB beter te vinden.	<ul style="list-style-type: none"> Continueren van de Klankbordgroep Raadsleden. Het verduidelijken van de rol en positie van de regio is hierbij een belangrijk aandachtspunt; We dragen actief bij aan de regiobrede raadsledenbijeenkomsten in samenwerking met de griffiers.
2	Website actueel houden en als nodig doorontwikkelen; stukken Regiodag, de mensen achter de organisatie beter zichtbaar maken.		De website is en blijft het centrale middel van onze communicatie- én lobbyactiviteiten.	De website www.rnob.nl is ons centrale communicatiemiddel. Hierop staan wie we zijn, wat we doen (programma's en resultaten), de Regio Deal, nieuws uit de regio, hoe we georganiseerd zijn en ervaringsverhalen van mensen uit de regionale samenwerking.
3	Opstellen van de nieuwsbrief.		Zie 2, 4 en 5.	Uitbrengen van ongeveer 10 nieuwsbrieven per jaar met; ervaringsverhalen; nieuws uit projecten; en nieuws uit bijeenkomsten.
4	Bijdrage leveren aan het opstellen van het jaarverslag 2021.		Wij geven het DB en onze deelnemende gemeenten en waterschappen inzicht in wat we bereikt hebben op onze: programma's en projecten en regionaal samenwerken over 2021.	Redactie en opmaak van het jaarverslag.

5		De zichtbaarheid van de regio in het speelveld van lokale, provinciale en nationale overheden blijft een aandachtspunt. In onze lobby en communicatie-activiteiten plan brengen we de rol en positie en rol van 'de regio' nadrukkelijker naar voren.	Continu zichtbaar maken wat samenwerken in RNOB oplevert.	<ul style="list-style-type: none"> • De doelstellingen opnemen in het jaarplan communicatie 2022 en in het regionaal inwerkprogramma voor de bestuurders en raden van de nieuwe raadsperiode; • Samen met de adoptiegriffiers onderzoeken of het thema van een van de regiobrede raadsleden bijeenkomsten 'regionaal denken' kan zijn; • We incorporeren de kernboodschap van Noordoost-Brabant in onze communicatie- en lobbyactiviteiten; • Beheer en onderhoud van communicatiemiddelen: website www.rnob.nl, nieuwsbrief en social media.
6		De opgave 'Een sterk verhaal' is de doorontwikkeling van de kernboodschap van Noordoost-Brabant uit de Samenwerkingsagenda.	Onze regio en onze kansen en opgaves kort en krachtig te typeren om zo te bouwen aan een sterk regiomerk. Dit vormt de basis voor onze lobby.	<ul style="list-style-type: none"> • In 'Een sterk verhaal' laten we zien dat Noordoost-Brabant een regio is waar het goed leven, wonen en werken is en hoe we samenwerken aan Brede Welvaart. In de uitvoering van deze opgave zijn met name bestuurders aan zet, de 'RNOB-ambassadeurs'; • In 2022 continueren we de ingezette lijn van onze public affairs waarbij regiobestuurders belangrijke 'beslissers' uit Den Haag en Brussel uitnodigen die van belang zijn voor het verwezenlijken van onze kansen en het aanpakken van opgaven; • Beheer van ondersteunende communicatiemiddelen en -kanalen zoals website, nieuwsbrieven, social media en eventueel nieuw te ontwikkelen middelen; • We zetten ook belangrijke evenementen in onze regio in, om

				beslissers naar onze regio te halen (o.a. 200 jaar Zuid-Willemsvaart).
7		We creëren een platform (jaarlijks netwerkevent) met de belangrijkste stakeholders en ambassadeurs ('deel je trots') en/of sluiten slim aan bij de bestaande netwerkevents.	We blijven actief bijdragen aan de zichtbaarheid van RNOB.	We gaan de mogelijkheden verkennen in 2022.
8		We verbinden onze regio aan belangrijke netwerken in de Duitse buurregio's. We zorgen er daarbij voor dat we onze lobby op niveau krijgen en dat we steviger achter mogelijke co-financieringsbronnen (kunnen) aangaan. Bovendien benoemen we per onderwerp een bestuurlijk 'gezicht' van de regio.	Actief beter benutten van ons internationaal netwerk.	<ul style="list-style-type: none"> • Verbinden aan Duitse netwerk verloopt via LvC. Co-financiëring bij EU gaat via FoodNL en AFC; • Verkennen van de mogelijkheden om breder dan alleen voor agrifood co-financiëring in Brussel te organiseren; • Public affairs 'Den Haag' via werkgroep public affairs waarbij huidige strategie (wie zijn we?) wordt gecontinueerd. Wel toewerken naar specifieke thema's (wat willen we? top 5 per thema) met een ambtelijk en bestuurlijk 'gezicht'; • Ook toewerken naar een concreet investeringsprogramma als basis voor mogelijke toekomstige rijk-regio deals.

5.5. Bedrijfsvoering

Actielijnen				
Uit het jaarplan		Aanvullend	Doelstelling	Activiteiten 2022
1		We leggen vast wat we als RNOB hebben gedaan en bereikt het afgelopen jaar en geven inzicht in de financiële situatie. We leggen deze documenten voor aan de gemeenteraden en AB van waterschappen. Eventuele zienswijzen worden betrokken. Deze documenten laten wij vaststellen door het DB van RNOB.	Wij geven het DB en onze deelnemende gemeenten en waterschappen inzicht in wat we bereikt hebben het afgelopen jaar op programma's en projecten en regionaal samenwerken over 2021.	Opstellen en verspreiden jaarverslag en jaarrekening over 2021.
2		We leggen vast wat we van plan zijn om te bereiken het komend jaar, hoe we dit willen gaan organiseren en welke financiële middelen daaraan gekoppeld zijn. Dit doen we op basis van de samenwerkingsagenda en samenwerkingsconvenant 2020-2024. We leggen deze documenten voor aan de gemeenteraden en AB van waterschappen. Eventuele zienswijzen worden betrokken. Deze documenten laten wij vaststellen door het DB van RNOB.	Wij geven het DB en onze deelnemende gemeenten en waterschappen inzicht in wat we willen bereiken het komend jaar op programma's en projecten en regionaal samenwerken over 2023.	Opstellen en verspreiden jaarplan en begroting voor 2023.
3		We bieden ondersteuning aan de overlegvormen van RNOB.	Wij bieden het platform en ruimte voor ontmoeting aan onze deelnemende gemeenten.	Vier maal per jaar het voorbereiden en organiseren van een Regiodag; bestaande uit vergaderingen van de

				portefeuillehoudersoverleggen en Bestuurlijke Coördinatie Groep.
4		We organiseren voor onze bestuurders en betrokken ambtenaren een jaarlijks evenement waar de regio centraal staat en elkaar ontmoeten.	zie 3.	<ul style="list-style-type: none"> Het organiseren van een jaarlijkse regio-heidag voor de colleges van B&W en DB van de Waterschappen; Het organiseren van een jaarlijkse ambtelijke Regiodag met contactpersonen en betrokken ambtenaren.
5		Klankbordgroep Raadsleden voortzetten in 2022 om raadsleden blijvend te betrekken bij de regio.	We blijven de verbinding tussen gemeenten en RNOB verbeteren om zo de weg naar én binnen RNOB beter te vinden.	Organiseren van bijeenkomsten en ondersteuning bieden bij de voorbereiding.
6		We maken een start met het updaten van onze AO/IC (Administratieve Organisatie - Interne Controle); door onze belangrijkste processen te borgen en de inrichting te verbeteren zodat er een efficiëntieslag behaald wordt.	We gaan onze processen borgen en dat wat vastgelegd is, actualiseren.	<ul style="list-style-type: none"> Processen borgen door vastlegging van de voorbereiding en organisatie van de Regiodag; en de verenigde voorbereidende bijeenkomst (VVB). De inrichting verbeteren door de verkenning te starten van CRM-systeem; Onderzoek naar ingebruikname van iBabs voor de informatievoorziening naar onze bestuurders; Het vernieuwen van onze detacheringsovereenkomsten; en het controleren van onze contracten met derden.
7		We verdiepen de samenwerking tussen programmaregisseurs door aandacht te geven aan samenhang (1) en de missie/kernboodschap van RNOB en de rol van een programmaregisseur hierin (2).	Wij bieden het platform en ruimte voor ontmoeting aan onze programmaregisseurs.	<ul style="list-style-type: none"> De samenwerking versterken door het organiseren van een jaarlijkse teamdag waar ontmoeting (zowel op persoonlijk vlak als op programma) centraal staat (1) en het formuleren van de taken en

				verantwoordelijkheden van programmaregisseurs en hun rol binnen RNOB (2).
8		Met de programmaregisseurs en Poho-secretarissen gaan we in gesprek over het optimaliseren van hun tijdsbesteding.	We maken een slag in de samenwerking met onze aangesloten ambtenaren uit deelnemende gemeenten.	We willen komen tot een betere balans tussen werken voor RNOB en voor de eigen gemeentelijke werkorganisatie.
9		We verbeteren de toegankelijkheid naar belangrijke informatie voor/en in overleg met onze programmaregisseurs en Poho-secretarissen en overige direct betrokkenen.	We maken een slag in de samenwerking met onze aangesloten ambtenaren uit deelnemende gemeenten.	Creëren van een verborgen landingspagina op de website van RNOB, waarbij het volgende geplaatst wordt (niet uitsluitend): <ul style="list-style-type: none"> ○ handleiding verplichtingformulier; ○ kernboodschap RNOB; ○ overzicht regionale medewerkers met structuur samenwerking; ○ format sturingsgesprek; ○ taken en verantwoordelijkheden; ○ sjabloon agenda Poho; ○ opdrachtbrief.
10		We ontwikkelen onze visie op regionaal samenwerken in relatie tot hybride werken en voor de eigen organisatie werken, in samenwerking met onze programmaregisseurs en Poho-secretarissen.	We maken een slag in de samenwerking met onze aangesloten ambtenaren uit deelnemende gemeenten.	Opstellen visie hybride werken.

Bijlage 1:

Aandachtspunten uit de zienswijzen op jaarplan en begroting 2022

Aandachtspunten uit de zienswijzen	Aandachtspunten kunnen verwerken? Zo ja, op welke manier?
<p>De coronacrisis heeft een forse impact gehad op de regio en biedt onze regio op verschillende manieren kansen, bijvoorbeeld in de totstandkoming van een nationaal herstelplan en Europese fondsen. Bij de uitwerking van het jaarplan zal de regio hier de nodige inzet op kunnen plegen en dat meenemen bij het opstellen van de werkplannen. <i>(MijnGemeenteDichtbij en gemeente 's-Hertogenbosch)</i></p>	<p>Opgenomen als doelstelling 4, onder '1.2 nationaal samenwerken;' doelstellingen 2 en 3 onder '1.3 internationaal samenwerken.'</p>
<p>De nodige aandacht voor het vraagstuk "hoe komen we als regio goed in deze samen op te uit de crisis" in de verdere uitwerking van het jaarplan trekken en onze 2022; en dit zo nodig toe te voegen aan het Jaarplan in een samenwerking verder te addendum of een bijlage. <i>(gemeente 's-Hertogenbosch)</i></p>	<p>Opgenomen als doelstelling 4, onder '1.2 nationaal samenwerken;' doelstellingen 2 en 3 onder '1.3 internationaal samenwerken.'</p>
<p>In coronatijd de regionale samenwerking verplaatst naar online/hybride vormen van overleg en samenwerking, maar wel steeds is door gegaan en op punten zelfs geïntensiveerd. Wij verzoeken u te onderzoeken op welke wijze online/hybride bijeenkomsten kunnen worden voortgezet in 2022. <i>(gemeente 's-Hertogenbosch)</i></p>	<p>Opgenomen als doelstelling 2, onder kopje '1.1 (inter)regionaal samenwerken.'</p>
<p>In het jaarplan 2022 wordt op verschillende manieren ingegaan op de relatie rijk-regio. Momenteel wordt echter ook gewerkt aan een nieuw regeerakkoord en een nieuw kabinet. Ontwikkelingen in de Haagse politiek en bestuur laten zien dat de lijn van 'meer aandacht voor regio's' waarschijnlijk zal worden doorgezet (op inhoud, maar wellicht ook in de bestuurlijke vernieuwing). Dit biedt voor RNOB tal van nieuwe kansen, en er is op (de te verwachten) onderdelen van een nieuw regeerakkoord ook een bovengemiddelde directe impact op bewoners en bedrijven van onze regio: om er een paar te noemen: herstel na corona, stikstofproblematiek, klimaat. De inzet voor de regio moet helder zijn: de regiodeal was slechts een begin en in de komende kabinetsperiode zien wij graag een bestendinging/structurering van de samenwerking Rijkregio, en wel een die is gekoppeld aan een toename van harde financiële (rijks)middelen voor de regio in de komende kabinetsperiode, met duidelijke samenwerkingsafspraken. <i>(gemeente 's-Hertogenbosch)</i></p>	<p>Opgenomen als doelstelling 1 onder '1.2 nationaal samenwerken.'</p>

